

شماره: برخی کارشناسان معتقدند که خصوصی سازی در ایران این روزها در پی تبدیل به جنگی میان سازمان های دولتی شده است. در حالی که شعار دولتمردان برای کاهش تصدی گری به اوج خود رسیده، کارنامه خصوصی سازی از چیز دیگری سخن می گوید. در همین زمینه سرپرست گزاینده و دانشجویان ایران (ایسا) گزارشی تهیه کرده است که در زیر می خوانید:

بنابر آمار منتشره از سوی سازمان خصوصی سازی درباره عملکرد این سازمان طی سالهای ۱۳۸۱ و سالهای گذشته، فروش سهام شرکت های دولتی در سال ۱۳۸۱ یا ۱۲ پانزده درصد از آن برابری می کند. اما در همین نشان می دهد که خصوصی سازی تاکنون موفقیت زیادی نداشته است.

همکاری نکردن بسیاری از وزارتخانه ها و سازمان های دولتی برای واگذاری سهام شرکت های مطوع خود برای واگذاری و به بخش خصوصی و نیز سرمایه گذاری های کلان دولت برای توسعه شرکت های توانمندی را در بحث خصوصی سازی ایران ایجاد کرده است. مدیرعامل سازمان خصوصی سازی می گوید: ما با پرچم سفید به

استقبال سازمان های دولتی و وزارتخانه ها رفته ایم، اما آنها همکاری لازم را صورت نمی دهند.

برخی از کارشناسان اقتصادی اعتقاد دارند سازمان خصوصی سازی به دلیل زیرمجموعه وزارت امور اقتصادی و دارایی بودن، قدرت و کفایت لازم را برای اجرای برنامه های خصوصی سازی ندارد و به همین منظور آنها بحث انحلال و سازمان و تشکیل هیات خصوصی سازی را زیر نظر رئیس جمهوری مطرح می کنند.

مهدی علی اکبر، مدیرعامل سازمان خصوصی سازی در این باره می گوید: وقتی دولت شعار کم کردن حجم خود را می دهد، تشکیلی یک معاونت دیگر مناسب به نظر نمی رسد، از سوی دیگر سازمان خصوصی سازی زیر نظر یک وزارتخانه نیست، بلکه طبق مصوبه هیات وزیران و هیات دولت برای فروش سهام شرکت های دولتی می باشد.

واگذاری فعالیت های اقتصادی به بخش خصوصی از سال ۶۸ در خط منی ها و سیاست های پررنگ اول توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مطرح و زمینه ایجاد آن توسط هیات وزیران مهیا شد و حدود ۴۰۰ شرکت دولتی متعلق به دولت به منظور دستیابی به ارتقای کارایی فعالیت ها و کاهش سطح تصدی گری دولت در فعالیت های اقتصادی غیر ضروری و نیز ایجاد تعامل اقتصادی و استفاده بهینه از امکانات منابع کشور فراهم آمد. در قانون برنامه توسعه سوم برنامه خصوصی سازی مشتمل بر

تحقق نیافتن درآمد های پیش بینی شده از نظر اجرایی به علت نبود اراده و واگذاری نزد بیشتر دستگاه های دارنده سهام، بخشی نگرى و وزارتخانه ها و تمکین نکردن از مقررات و بخشنامه های ذریط، نبود باز خواست از دستگاه های اجرایی که به تکالیف در زمینه عرضه سهام شرکت های خود اقدام نکرده اند، است

سازماندهی شرکت های دولتی و واگذاری سهام آنها به عنوان اولین مجموعه یکپارچه برای تحقق خصوصی سازی تدوین شده سیاستگذار در برنامه خصوصی سازی و سازمان خصوصی سازی و شرکت های مادر تخصصی به عنوان استنادی تعریف شده اند.

پس از تصویب اساسنامه سازمان خصوصی سازی توسط هیات وزیران، این سازمان با تعیین در وضعیت سازمان مالی گسترش مالکیت واحدها و استفاده سابق تشکیل شد و با حکم وزیر امور اقتصادی و دارایی مسئولیت زیربخانه هیات عالی واگذاری به سازمان خصوصی سازی تحول و مدیرعامل این سازمان به عنوان دبیر هیات عالی واگذاری تعیین شد.

طبق قانون برنامه توسعه سوم سازمان خصوصی سازی دو وظیفه بر عهده دارد: ارائه به عنوان شرکت های دولتی در قالب یک شرکت مادر تخصصی تعریف شده و به وظایف این گونه شرکت های طبق قانون عمل می کند دوم اینکه سازمان خصوصی سازی در برنامه و واگذاری سهام شرکت های دولتی، به عنوان یک متولی مستقل امر واگذاری سهام را و روند واگذاری سهام مادر تخصصی به عهده دارد.

سوی دیگر شرکت های مادر تخصصی این سازمان را وظایف دارنده که می توان به آنها اشاره کرد، اصلاح ساختار شرکت های دولتی، تعیین قیمت پایه سهام شرکت های مورد واگذاری، تعیین اندازه سهام قابل فروش، ارائه وکالت فروش به سازمان خصوصی سازی و روند واگذاری سهام شرکت های دولتی به این صورت است که پس از طی مراحل قانونی و معرفی

شرکت های دولتی از سوی شرکت مادر تخصصی به سازمان خصوصی سازی و فروش آنها درآمد حاصل از فروش سهام به تفکیک ۵۰ درصد به شرکت مادر تخصصی، ۲۸ درصد به خزانه و دو درصد نیروی مقاومت بسیج تخصیص می یابد.

مدیرعامل سازمان خصوصی سازی که روند خصوصی سازی را کند می داند، چند راهکار را به عنوان پیشنهاد ارائه می دهد. سهم هر یک از وزارتخانه ها و سازمان های درآمد پیش بینی شده از محل فروش سهام شرکت های زیرمجموعه آنها، در ابتدای سال توسط سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور تعیین می شود، همچنین نظارت شرکت های مادر تخصصی از تکالیف مربوط در این زمینه قابل پیگیری قانونی باشد.

علی اکبر اعتقاد دارد که ارتباط مستقیم و جوه حاصل از فروش سهام شرکت های دولتی با درآمد ملی منظر در قوانین بودجه سنواتی کل کشور قطع این وجه و در یک صندوق ذخیره جمع آوری شود.

در قانون بودجه سال ۱۳۸۱ مجموعاً سهام شرکت های دولتی ۱۵ هزار میلیارد ریال پیش بینی شده بود که ۸ هزار میلیارد ریال آن مربوط به سهام شرکت های دولتی به سازمان بازبینی گشوری و سازمان تأمین اجتماعی و شش هزار میلیارد ریال آن مربوط به فروش مستقیم سهام توسط

سایه روشن های کارنامه خصوصی سازی در دولت

است. بر اساس این گزارش از مجموع ۱۰۶ شرکت صنایع ملی ایران که بر پایه زمان بندی آن شرکت هیات واگیر به تصویب رسیده بود، ۵۳ شرکت در قبال تهاوت بدهی های دولت به سازمان تأمین اجتماعی و ۲۷ شرکت در قبال تهاوت بدهی های دولت به سازمان بازنشستگی کشور واگذار شد.

در این دوره بزگترین معامله فروش شرکت های دولتی در تاریخ ایران به وقوع پیوست و سهام شرکت هیات همگنان باقیمت بیش از ۷۵۰ میلیارد ریال به فروش رسید و کالت فروش این شرکت و ۱۸ شرکت دیگر از سوی شرکت مادر تخصصی سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران به سازمان خصوصی سازی ارائه شده است که به جز سهام شرکت سیما همگنان بقیه شرکت های به دلایل مختلف هنوز به فروش نرسیده و به نظر می رسد تا چند سال دیگر به همین کالت باقی بمانند.

مدیرعامل سازمان خصوصی سازی با انتقاد از سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران برای واگذار نکردن سهام شرکت های بزرگی ایران خودرو، سایپا و سرمایه گذاری کرک هر صنعتی را انتقاد دارد و اگر سهام یکی از این شرکت ها واگذار شود، منجر به رقابت در بازار خودرو و رونق این

بخش خواهد شد.

برنامه واگذاری سهام ۸۱ شرکت سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران با درصدهای مختلف و روش های بورس و مزایده برای سال ۱۳۸۱، به تصویب هیات دولت رسیده است که تاکنون تنها سهام پنج شرکت برای فروش آگهی شده اند که تا پایان دی ماه از محل فروش آن ها بیش از ۷۲ میلیارد ریال تحصیل و تسهیم شده است. طبق برنامه توسعه سوم و قانون بودجه سال ۱۳۸۱ در ساختار ششم هزار میلیارد ریال درآمد حاصل از فروش شرکت های دولتی توسط سازمان خصوصی سازی به دست می آمد، اما تنها ۴۲ درصد از این برنامه محقق شده است. مدیرعامل سازمان خصوصی سازی عمده ترین مشکل در محقق نشدن این برنامه را اعلام نکردن جزئیات واگذاری سهام شرکت های دولتی توسط سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور می داند.

اعتقاد دارد که علاوه بر این مساله، نبود ضمانت اجرایی در مجموعه قوانین و مقررات نیز از عوامل اجرایشدن برنامه های خصوصی سازی در سال جاری است.

علی اکبر همچنین دیگر عوامل تحقق نیافتن درآمدهای پیش بینی شده از منظر قوانین و مقررات را این گونه عنوان می کند: معین نبودن قیمت پایه سهام و ارائه وکالت فروش به سازمان خصوصی سازی از ابتدای سال مورد واگذاری که در نتیجه فرصت کفالی برای عرضه سهام به وجود نمی آید، غیر اجرایی نبودن برخی موارد قانون برنامه توسعه سوم، رضایت نداشتن

به عقیده کارشناسان، سازمان خصوصی سازی به دلیل زیرمجموعه وزارت امور اقتصادی و دارایی بودن، قدرت و کفایت لازم را برای اجرای برنامه های خصوصی سازی ندارد و به همین منظور آنها بحث انحلال سازمان و تشکیل معاونت خصوصی سازی را زیر نظر رئیس جمهور مطرح می کنند

برخی دستگاه های اجرایی در خصوص واگیر ۵۰ درصد از درآمد حاصل از فروش سهام به خزانه.

او همچنین می گوید: ساختار نامناسب اغلب شرکت های دولتی از نظر مالی و نیروی انسانی، نبود برنامه تعریف شده در خصوص اصلاح ساختار شرکت های قابل واگذاری، امکان حضور ناایتمن تولیدات شرکت های دولتی در یک بازار رقابتی، پیوند مستقیم درآمد حاصل از فروش سهام شرکت های دولتی با درآمدهای پیش بینی شده در قوانین بودجه سنواتی و فرآیند طولانی تشکیل شرکت های مادر تخصصی به ویژه تأیید و تصویب اساسنامه آنها در مراجع بر عهده سازمان خصوصی سازی تعریف نیافتن درآمدهای پیش بینی شده از نظر عوامل بنیادی هستند.

علی اکبر تحقق نیافتن درآمدهای پیش بینی شده از نظر اجرایی را این گونه برشمرد: نبود اراده و واگذاری در نوزده بیشتر دستگاه های دارنده سهام بخشی نگرى و وزارتخانه ها و تمکین نکردن از مقررات و بخشنامه های ذریط، برداشتهای مختلف از کارکرد شرکت های مادر تخصصی که به تکالیف بودجه ریزی و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران سازمان گسترش و نوسازی سازمان تأمین اجتماعی و شش هزار میلیارد ریال تعیین شده است، اینکه این کار درآمد توجه به گفته های مدیرعامل سازمان خصوصی سازی و معوقات مشکلاتی که سر راه آن قرار دارد، محقق خواهد شد یا نه، با تصمیم کرد و دید.

سازمان خصوصی سازی است. پس از شناسایی و بررسی اولیه سهام ۶۵۰ شرکت قابل واگذاری از ۱۲ وزارتخانه و ۹۱ واگذاری به سازمان خصوصی سازی مطرح شدند اما از بین این ۱۲ وزارتخانه و وزارتخانه های راه و ترابری، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و آموزش و پرورش هیچ اقدامی در جهت تشکیل شرکت مادر تخصصی نکردند از بین وزارتخانه های که با سازمان خصوصی سازی همکاری کرده اند: برخی از مشکلاتی مانند تصویب نشدن اساسنامه و مشکلات قانونی دیگر موجه شدند. مثلا وزارت نیرو با تشکیل شرکت مادر تخصصی سانکاب برنامه واگذاری ۴۱ شرکت را زنده دوم سال ۹۱ و سال ۸۲ به تصویب هیات وزیران رساند که به دلیل دیر تصویب شدن اساسنامه شرکت تنها در ماههای آخر سال تعدادی از آنها واگذار شدند.

همچنین به دلیل به تصویب نرسیدن اساسنامه شرکت های مادر تخصصی وزارت جهاد کشاورزی از سوی هیات وزیران تحقق برنامه پیش بینی شده این وزارتخانه و که واگذاری هشت شرکت در سال جاری عملی به نظر نمی رسد.

بر گزارش سازمان خصوصی سازی برنامه زمان بندی فروش هشت شرکت پتروشیمی و نیز سه شرکت دیگر از مجموعه شرکت های مادر تخصصی صنایع پتروشیمی و دو شرکت از زیر مجموعه شرکت مادر تخصصی ملی نفت ایران برای واگذاری در نیمه اول سال ۸۱ به تصویب هیات وزیران رسیده است.

این در حالی است که وزارت نفت به دلیل تعهدات شرکت مادر تخصصی ملی صنایع پتروشیمی و نیز فائس های خودگردان که دریافت کرده است و تضمین تأیید، آنها را درآمدهای ناشی از توسعه پتروشیمی است. همچنین برای واگذاری سهام شرکت های پتروشیمی نشان نمی دهد و واگذاری این شرکت ها را مقید به پذیرش شروطی از جمله برداشت نکردن سود نقد سرمایه گذاری توسط ذریعه در مجموعه پتروشیمی شرکت اعلام کرده است.

وزارت نفت سهم ۶۳ شرکت از زیرمجموعه خود را به طور اصولی قابل واگذاری می داند، ولی اجرای آن را به تحقق بستر لازم برای جلوگیری از انحصر و حفظ حقوق مصرف کنندگان موکول کرده است و فراهم آوردن درجهی این شرایط در نیمه اول سال ۸۲ برنامه زمان بندی مقرر کرده است که در صورت فروش آنها به دیرخانه اعلام کند.

وزارت صنایع و معادن برای واگذاری سهام شرکت های زیرمجموعه خود در غالب سه شرکت مادر تخصصی ایران صنایع ملی ایران، سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران فروش سهام ۲۰۶ شرکت را به تصویب هیات وزیران رسانده